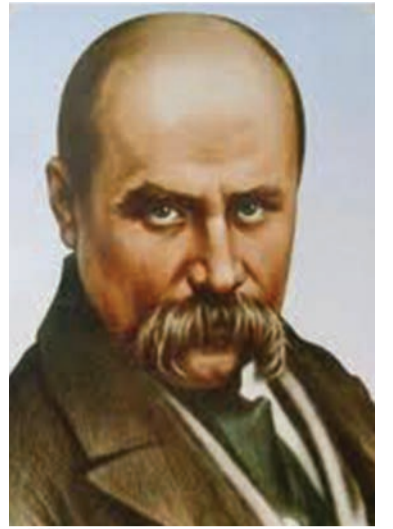


Український ВІСНИК



М. Шевченко

Часопис Союзу Українців Румунії. Рік видання XXIII. № 1-2 (січень) 2016



Ми, легінчики й дівчата,
вам заколядуєм!
Із Різдвом і
Новим Роком ми вас
повіншуєм!

Прочитайте:

- ❖ Міжнародний фестиваль українських колядок, звичаїв та обрядів зимових свят – XXIII-ий випуск
- ❖ Коляда – величальна календарно-обрядова пісня зимового циклу свят

- ❖ Наші скарби
- ❖ Біле і чорне
- ❖ Шевченко у піснях
- ❖ Степану Ткачуку виповнилося б 80
- ❖ Звичаї мого села
- ❖ В гостях у Чернівцях

Деталі «Буковинського «меридіану» Юрія Ракочі (II)

Відзначений у першій статті на дану тему («Український вісник», № 23-24 (грудень) 2015 р.) факт, що Юрію Ракочі особливо заімпонували колядки про хліб і господарів-хліборобів з моєї збірки *Ой у саду-винограду* (Критеріон, Бухарест, 1971 р.), на білих частинах сторінок якої він написав численні свої коментарі, можна сприйняти як соціологічну «картину» тодішнього села. Записані мною *тоді ще з живого побутування* (бо ще усвідомлено «промовляли» їхнім виконавцям) колядки про те, як за різдвяним столом господар хати разом з його милими гостями «радоцю радять про веснування», про те, як господар оре ниву, засіває пшеницею і радісно говорить синам, що «жита-пшениці, всякої пашниці» вродиться стільки, що вони зберуть «женців сімсот молодців, а в'езаночок сімсот дівочок», зберуть «кланьок, ек на небі звіздок», зберуть «возів сімсот обозів» та «звезуть снопи на крутий берег, на тихий Дунай», складуть їх «тонко, високо, у верх широко», а стіг завершать «сивим соколом», про те, як із багатого врожаю пшениці, змеленої господарем у млині, господиня спече «з медом калачі», якими обдаровуватиме колядників і багато інших аспектів традиційного побуту села, зображених у колядках, Юрій Ракоча, напевно, віднаходив у естві, поведінці та побуті тодішніх його сільських сучасників. Це були люди, переважно середніх поколінь, у фізичному розквіті, вповні зрослі в традиційному сільському дусі, які, вступивши «добровільно» в колективне господарство (як тільки, мимовільно пригадується, славні музики з радівецької Гура Солчі заграли новопосталу пісню про примусове позбавлення селян їхньої улюбленої землі, – весілля в одному із сучасних сіл перетворилось на ... суцільне голосіння), підсвідомо «погодились» з новим порядком, у поступках, за винятком деяких з-поміж них, виявляли успадковані морально-етичні цінності. Наче письменник-мораліст, Юрій Ракоча відзначає насамперед найбільшу з-поміж традиційних цінностей, а саме любов до праці. Його марицейських та дерманештських односельців називає баладними персонажами. Про одного з них пише: «Завжди першим робить (у колективному господарстві – І.Р.) свою роботу. Навіть тогди, коли, може, недоконче треба було аж таки так». До речі, той же марицейський хлібороб-колективіст радувався найкращою з-поміж усіх колективістських парюю коней, якими працював, освідчуючись, принагідно, мені: «Коли мав своє поле, то ледве тримав одного коня, а тепер, о, маю пару буйних коней! Но, але я їх доглядаю». У людей зрілого віку, того по-соціологічно сприйнятому переломного суспільного моменту любов до праці ще була однією з найважливіших цінностей, за яку людей належно поважали. Про одну із своїх сусідніх господинь Ракоча пише: «Огідна, робітна г'аздиня. Знає всему дати раду. Чудова мама! Це люди, що знають оцінити життя. Це милі, чудові люди, митці сьогодення, що знають зміцнити основи гуманних ідей. В душі мають Бога і знають кохати роботу, і віру, і щирю любов».

Значимість праці в житті людини Юрій Ракоча підтверджує французьким крилатим висловом: *Vivre et travailler – c'est aimer et chanter*.

Не оминає Ракоча своєю пильною увагою та гарячою любов'ю і молодих вихідців з порядних сільських сімей. Сприймавши від батьків любов до праці, спізнавши ціну хліба насущного, вони вступали у вируjące тоді життєве море з бажанням прокласти собі щасливу дорогу. Натхненно скомпонованими по-румунськи рядками поет щиро бажає, щоб Бог дарував їм гідне світле життя, шлях якого сповнений був би тільки добром, віра їх була б живою, щоб любили рідну землю, а життєвою ціллю були б любов і праця, бо в такий спосіб здатними стануть «відчувати і переживати шепіт квітів лугових»:

*Și în calea ta să crească numai binele din plin,
Și să ai credință vie, iar în muncă numai spor,
Să iubești străbuna glie și tot omul muncitor.
În iubire și în muncă scopul vieții să-l găsești,
Șoapta florilor din luncă s-o pricepi și s-o trăiești.*

Одночасно він застерігає молодь, яка направлялась тоді до шкіл та університетів, що спливання років перетворює людей, але ж головне те, щоб люди – Божі створіння з глини, усвідомлювали, хто вони є:

*Anii trec, iar vremea tace, căci ea știe rostul lor
Și pe noi ne tot preface în esența anilor.
Lutul, vremea și mișcarea sânt puteri
Dumnezeiești:
Te fac, viață, ce nu moare, numai tu să știi ce ești...*

Застерігання-повчання молоді Юрієм Ракочем своєрідно перегукується із самопізнанням Григорія Сковороди:

*Здогадайся, милий друже,
Що ти є й куди ідеш,
Не сприймай життя байдуже,
Бо у муки забредеш!*

Дерзкі поривання у великій мірі романтичної тодішньої інтелектуальної молоді Ракоча по-філософському синтезує за допомогою поняття *инова* (= час + матерія + рух; по-румунськи – *inovă = timp + materie + mișcare*), яке уводить у дробове визначальне рівняння безперервного людського існування:

Життя = $\frac{\text{инова}}{\text{инова}}$ = безко-
нечність,
Самовдосконалення

якому надає і певного сакрального значення: «Хтось може запитати, – підкреслює Ракоча, – «Чому він це пише?». Та просто тому, відповім я, бо не переконаний, що хто зуміє пізнати, відчути і (по)любити життя, є серед тих, що пожертвувались за високі благородні ідеали, незалежно від теологічно-релігійних, соціальних, філософічних чи політичних переконань, зможе радо відчуватись в инові і віднайтись в добрім Святім Дусі».

Загальним підведенням підсумків про

сподівання та загадковості життя є сліду-
чий вірш:

*Я душею вірю в Бога,
А розумом у спільносвіт, –
Щастям щоб була дорога,
А труд чесний – цвітом літ.*

*Життя – це загадка тяжка,
Це сон, це мрія або ні,
Це думка та важна,
Що родить наші дні...*

*Життя – нескінченість сама,
В якій душа себе шукає:
Вона – що родиться з «Нема»,
Що «Є» – собою проникає.*

Окрім любові до праці, віри у Бога Юрій Ракоча відзначає й іншу традиційну моральну цінність південнобуковинських українців, а саме їхню любов до всього рідного. Нині покійного славного марицейського господаря Григорія Сав'юка, наприклад, «любить, – зізнається поет, – бо не цурається рідної чудової ноші і милозвучного рідного слова». Саме цей господар, супроводжуючи дочку до Ясс на навчання, по дорозі радив їй: «Учися, слухай панів, а приїдеш додому – не встидайся говорити по-нашому». Таких порад у наші часи не те, що майже ніде не можна почути, більше того, теперішні батьки нерідною, «ламанною», помилковою мовою розмовляють з дітьми.

Все рідне, а головню мову, дуже любив Ракоча, намагався прищепити своїм молодим друзям любов до неї та до інших мов:

*Люби чуже, дихай рідним,
Якщо душу маєш,
Якщо в грудях під серденьком
Змію не кохаєш.*

*Ноша рідна, слово рідне –
Найкращі на світі:
Це для душі, як росичка,
Для квітів уліті.*

Поцінування материнської, румунської й інших мов наявне в румунському катрені, бо всі мови, – заявляє поет, – це «зорі, що вміщають в собі людські помисли»:

*Mândră-i limba mamei mele,
Dulce-i graiul românesc, –
Toate limbile sânt stele,
Ce gândirea stăpânesc.*

У школі села Марицеї Юрій Ракоча викладав російську мову, якою бедоганно володів і навіть любив, як свою рідну, про що зізнається у гарно скомпонованому російському п'ятивірші:

*Не знаю чому, но хочется сказать, что
Я люблю русский язык, как мой родной,
Как солнца благородный светлый луч,
Как лазуровы небеса пахучие весной
После холодных вьюг и зимних чёрных туч.*

Іван РЕБОШАПКА

(Далі буде)

Міжнародний фестиваль українських колядок, звичаїв та обрядів

ЗИМОВИХ СВЯТ – ХХІІІ-ий випуск

«Оголошую відкритим Міжнародний фестиваль колядок, звичаїв та обрядів зимових свят у Сігету Мармаціей! Христос Народився!

Прийміть наші найщиріші вітання, вельмиповажні побратими з-за кордону та з наших округів в Румунії!

Бажаємо успіху всім прибувшим колядницьким колективам і, дай Боже, щоб магія обрядових дійств та колядок наповняла постійно нашу душу світлом любові до ближнього, творила гармонію в нашому душевному і духовному житті, а Новий Рік хай принесе вам міцного здоров'я, щастя та Божого хранительства! На многії і благії літа!»

Такими щиросердечними словами зустрів **Мирослав Петрецький**, голова Марамороської повітової організації СУРУ, переповнений гостями і колядницькими ватагами святково прибраний зал Сігетського музичного училища.



Святковий настрій панував не тільки в залі, але й по всьому місту, і це не тільки тому, що Сігет сявав блискучими прикрасами, притаманними зимовим святкам, а й тому, що в місцевій православній українській церкві при святому Богослужінні в супроводі преподобних отців Лавруків – батька і сина – лунали українські колядки у виконанні всіх учасників фестивалю, а потім пройшов містом парад народних костюмів та обрядових строїв всіх делегацій, запрошених на цей особливий культурний захід.

Як завжди годиться, до вітального слова запрошується голова Союзу Українців Румунії, уродженець цього чудового краю та цієї особливої етнофольклорної зони.

Микола М. Петрецький: – Вельмишановні гості із Румунії і закордону! Вельмишановні голови повітових та місцевих організацій СУРУ! Високодостойні представники місцевих авторитетів! Дорогі колядники, дорогі українці! Христос народився!

В почесі голови СУРУ хочу побажати всім учасникам цього Міжнародного фестивалю міцного здоров'я, щастя, Божої благодаті! На многая літа!

Як ви добре знаєте, цей фестиваль став традиційним не тільки на Мараморощині, але і в Румунії, і став великою гордістю для всіх українців з нашої країни та особливо для моїх земляків, котрі протягом віків свято затримали прабатьківські звичаї та обряди, зуміли і вміють і по сьогодні передавати з покоління в покоління знання і традиції цих зимових свят і не тільки.

Таким чином, цей фестиваль став однією з найголовніших культурних подій в Румунії, і не тільки, тому що на Мараморощині проживає найбільша кількість українського етносу нашої держави, приблизно 60%, а й тому, що в цьому фестивалі беруть участь українці зі всіх куточків Румунії та ще й українці, що проживають поза її межами. Завдяки такому фестивалю можна побачити і як наше молоде покоління наслідує і збагачує оцей невичерпний скарб знань і обря-



додійств, започаткований нашими пращурами. І, як побачите, воно добре перебрало ці звичаї, а це означає, що і наші батьки добре попрацювали в цій справі.

З цієї нагоди хочу побажати міцного здоров'я, всіх гараздів та успіху нашим старшим і молодим колядникам, наставникам колективів, всім учасникам фестивалю, і не в останню чергу головному організатору цього заходу Мирославу Петрецькому, його оргкоміте-



ту, всім причетним до цієї великої культурної події та, водночас, подякувати їм не тільки за нинішній випуск, але і за те, що кожного року організували це свято на високому рівні.

Не в останню чергу хочу подякувати гостям з України та Угорщини за те, що вони беруть участь в нашому фестивалі і приносять, таким чином, вагомий внесок в розвиток української культури в Румунії і в діаспорі. Щоб наша подяка стала конкретнішою, я б хотів нагородити їх почесними грамотами і, з цього приводу, запрошую на сцену пані Ярославу Хортяні – заступника голови КРСКУ, речника для української меншини в Парламенті Угорщини, та пані Аллу Кендзеру – голову Секретаріату Товариства «Україна – Світ».

Ярослава Хортяні: – Дорогі українці, Христос рождається! Дорогі брати і сестри з України і Румунії! Мені дуже приємно побувати разом з вами тут, в Румунії, на такому великому святі, в оточен-



Євсебій ФРАСИНЮК
Фото автора

(Продовження на 4 стор.)

Міжнародний фестиваль українських колядок, звичаїв та обрядів зимових свят – ХХІІІ-ий випуск

(Початок на 3 стор.)

ні таких теплощирих та гостеприємних людей. Коли я дивлюся на вас і бачу ваші обличчя, я бачу справжню українську душу, українську духовність, а у ваших очах, дітей чи дорослих, я бачу світло любові до української культури. Від імені керівництва Координаційної Ради СКУ, кланяюсь перед вами за те, що ви зберігаєте ці невмирущі цінності нашої культури, за те, що ви подаєте приклад як треба зберігати оці культурні скарби наших предків та передавати їх з покоління в покоління.



Вашими колядками, вашими піснями живе духовно вся наша двадцятимільйонна діаспора. Дай вам, Боже, здоров'я, вам і вашим дітям, хай Всевишній благословить своєю щедрою рукою усіх нас! Слава Україні!

Алла Кендзера: – Щиро дякую вам за високу честь! Дозвольте мені привітати від імені Товариства «Україна – Світ» та Координаційної Ради СКУ всіх колядників, всіх українців, котрі приїхали сьогодні сюди і беруть участь в цьому надзвичайному фестивалі і хочу подарувати вам цей український рушник, бо рушник це один з найдавніших символів української культури, української гостеприємності, і я бажаю, щоб ви цим рушником зустрічали з такою ж самою радістю всіх українців, які будуть приїжджати до вас.

Слава Україні!

Микола М. Петрецький також вручає почесні грамоти голові Марамороської Повітової організації СУРу, представнику місцевої держадміністрації та керівникам делегацій Києва, Верховини і Львова.

Звертаючись до голови СУРу, до голів повітових організацій, до наставників колективів, до всіх колядників, ведучі концерту висловлюють від імені організаторів фестивалю щирю подяку за те, що вміють зберігати, цінити та збагачувати такими заходами цінності української духовності, що вміють передавати цей скарб, залучуючи постійно до подібних культурних виявів молоде покоління.

Відкрив концерт хорівий колядницький колектив із Вишньої Рони, «Ронянські голоси», під проводом майстерної диригентської палички пані Джети Петрецької. Слідували ряд-підряд колядники із Караш-Северіну «Голос українців», наставник Іван Лібер, із Клузу «Жар-птиця», керівник Іван Гербіль, із Сучави «Свекрухи», настав-



ник Аурора Гуцан, із Рускови «Руцанка», наставник Міхаела Мікулайчук, із Угорщини «Берегиня», із Кречунешт «Барвінок», наставник Остап Кімпан, із с. Щука «Калина», наставник Маріяна Брашов'яну, із Вишавської Долини, наставник Ледія Співалюк, із с. Коштіль, наставник Василь Колопельник, із Негостини «Негостинські голоси», керівник Микола Крамар, із Вишавської Красни, наставник Ю. Мочернак, із с. Кривий, наставник Іван Рикало, із с. Мікулянка, наставник Ніколета Ткач, із с. Луг над Тисою, наставник Марія Чубіка, колядницька група з м. Луганськ-Україна, із с. Ремети, наставник Василь Мачока, із с. Рогожешт повіту Ботошани «Квіти Буковини», наставник Г. Скutelьник, із м. Сулні-Гульча «Перша зоря», керівник Віолета Мігалаке, із Києва «Крालиця», керівник проф. І.Г. Синельников, із с. Полян, наставник Ана Сонгот та «Колядницька Партія» з Верховини – Україна під проводом берези Михайла Винджуряка.



Складно б було сказати на словах про кожний виступ окремо, а це б так і належалося! Але збагнути оту святочну чудову атмосферу, створену незупинними виступами колективів, треба обов'язково бачити блискучу різноманітність народних та обрядових костюмів та чути милозвучні голоси кожної колядницької ватаги зокрема, котрі, в цілому, присвятили найурочистішу похвальну пісню новонародженому Світлу/Ісусу Христу. Славимо Його!



КОЛЯДА – величальна календарно-обрядова пісня

ЗИМОВОГО ЦИКЛУ СВЯТ

Коли вимовляю слово «коляда» – в думці, чи вголос, то завжди стається неймовірне: миттєво здіймаються снігові кучугури, небо стає темно-синім, ніч тиха-свята, осяяна тремтячим світлом далекої зорі, дихаю таємним запахом свіжоспеченого калача-корочуна і чую всім своїм еством ангельсько-дитячі голоси: **«Новая радість, новая радість в небі си з'явила...»**

Відчинімо двері, відчинімо серце-душу, коляда приходить!

*

Обрав такий довгий пояснювальний заголовок зовсім не випадково. Мас-медіа, головні телевізійні програми, насичені безліччю коментарів на різні теми свят зимового циклу, концертами, прямими ефірами з різних місцевостей, головні з тих, де звичаї і традиції затримались в найдавніших формах, як на Мараморощині, Буковині та в інших етнофольклорних зонах.

Запримітив, вже роки підряд, що наголос більше, на жаль, спрямовується на другорядні речі: розважальна спектакульозність замість магії обрядових дійств, кулінарна різноманітність, що живить більше плоть, аніж душу, а колядки, приблизно без виїмків, тільки приурочені найголовнішим християнським святам – Різду Христовому та Водохрещам.

Тому що коляда є ліантом цих найсвітліших свят, правильно б заглянути в її минувшину, щоб вірно зрозуміти її теперішність та вбачити, наскільки можливо, її будуче.

Звичай колядування появився на теренах України за часів Трипільської культури: **«Елементи колядування на Подніпров'ї відомі історикам, археологам ще з третього тисячоліття до н.е.»**, бо вони, «наші предки вже за Трипільля могли з великою точністю визначати весняне рівнодення, спостерігати за сонцем, місяцем, зірками, уміли розрізняти нерухомі планети і планети які рухаються, знали зодії, мали астрономічні обсерваторії і склали календарі.» (Галина Лозко: Українське народознавство, Київ, 1995, ст. 171-172).

Обожнюючи небо з його світилами та явищами, які впливали прямо на їхню хліборобську працю і таким чином на їхнє життя/існування, людина енеоліту магією слова і діяння старалася вплинути/улещити ці сили величальними піснями та ритуалами, в яких вживали відповідний реквізит: сонце-зірку, плуг, віл/кінь, зерно збіжжя тощо. Імітування орання, сіяння, жнив та звеличування небесних сил/світил відображало саме їхнє життя/заняття і набирало магічної сили як для виконавців, так і для глядачів. Вони створюють таке, назвемо, магічне літургійне коло, яке рухається «від хати до хати», щоб охопити цілу громаду – цілих сімей, парубків, дівчат, вдовиць/вдівців, заключаючи коло тієї общини. Це магічне коло зародилось в сім'ї за столом/жертвником Святої вечері, жертвуючи і споживаючи ритуальні страви, подаровані Сонцем-Водою – коливу/кутю, узвар, гриби та інші – 9 чи 12 різновидів.

Величальна пісня-Коляда зародилась в звеличуванні кола Сонце-Вода-Земля, таємно-божественне «народження» яких знаходимо в найархаїчніших формах колядок, в котрих міфологічний сюжет подібно такий: **«В той час, коли не було ні землі, ні неба, тільки одне синє море – серед цього моря стояло два дуби, а на дубах сиділи два голуби; голуби спустилися на дно моря, дістали піску і каменю, з яких і створилися земля, небо і небесні світила»** (Колядки – Вікіпедія). Цей сюжет відображений і на рельєфі з скіфського кургану, де існують дерево з птахами-деміургами, сонце і місяць.

Символ Світового дерева знаходимо на українським посуді, вишивках, писанках із найдавніших часів аж по сьогодні.

Наші пращури називали рік – Коло сонця. Вшановуючи та поділивши оце коло на чотири за



чотирма фазами сонця, котрим в наших краях відповідають чотири пори року, вони встановили і найголовніші річні свята, і можна припустити, – колондар або календар! Найголовнішим святом вони вважали народження Сонця та поєднання його з Водою. Це є магія життя на землі! Мабуть, не випадково це свято починає вшануванням народження Сонця та закінчується освяченням Води. Величальні пісні, присвячені цим головним чинникам всього життя на землі, назвали колядами. Спостерігаючи порядок руху небесних тіл, люди воліли навести подібний порядок і в їхньому житті, сімейному і суспільному, тобто вести життя до ладу. Одне із найдавніших божеств наших пращурів це Лад/Лад – божество Порядку, Згоди, Ладу (див. У Рігведі закон Ріта «шлях, рух, лад», грецьке Лето/Лата). Можливо, що і коляда веде «ко ладу»! Багато фахівців скрикнули б: «Ні, походить це слово від лат. /calendae/!» Можливо і це, але, чомусь, слово «коляда» затрималось тільки в слов'янських мовах; італійці кажуть /cagola/, французи /noel/, іспанці /villancico/, англійці /carol/, німці /Weihnachtslied/. Ніякого кореня від /calendae/, всупереч тому, що ця традиція затрималась аж по сьогодні, виконуючись щорічно.



Вшановуючи роль Сонця та Води в отриманні плодів Землі, людина не могла не залучити і себе, і свій робочий подвиг та вміння. Майже всі колядки, дохристиянські і християнські, звеличують народження Сонця/Ісуса Христа і закінчуються віншуванням господаря/газдині, парубка/дівки, вдовиці/вдівця, їхній внесок у «творенні» плодів землі. Коляда зародилась у колі сім'ї, в тих часах, коли жерцем/вохвом ритуальних обрядів був сімейний голова – батько. І по сьогодні він виконує ці обрядодіяння.

В Негостині, і в інших місцевостях напевне, колядки, присвячені дівчатам («У вині, у вині», «Гой шуми, шуми»), носять обрядово-весільне забарвлення. Колядки, присвячені парубкові (Оре плужок), вдовиці (Чесна газдине) та вдівцю (Гой наш паночку), наголошують на їхні господарські здібності та моральні чесноти. Всі закінчуються віншуванням господаря та газдині.

*

Поява християнської релігії виводить світосприйняття людства на новий, вищий духовний щабель. До відокремлення добра від зла додається світло Правди як в задумі, так і в слові і в діянні. Ісус Христос, втілення Божої Правди, мислить істинно, говорить істинно та діє істинно, а це протиставиться фарисеїзму, насильству та свавіллю в тодішньому суспільному ладі. Його

розп'яття та воскресіння заподіють не тільки в свідомості, а саме в підсвідомості люду неочікувану мутацію: правда сильніша неправди, життя сильніше смерті! Возвеличення Правди та Життя появилось незабаром і в колядках, а надшарування християнських мотивів на дохристиянські стало тільки кроком часу. Світло Сонця ототожнилось з світлом Правди!...

Подаю дві колядки за стародавнім звичаєм колядників: «Як Вам колядувати, по старому, чи по новому? І по такому, і по такому!» – відповідали газди.

*Заграло море в неділю рано,
Дай Боже!
А на тім морі сосниця стоїть,
Дай Боже!
На тій сосниці три голубоньки,
Дай Боже!
Три голубоньки радоньку радять,
Дай Боже!
Радоньку радять як світ рятувать,
Дай Боже!
Що перший голуб в море пірнув,
Дай Боже!
Виніс він з моря камінь золотий,
Дай Боже!
Що другий голуб в море пірнув,
Дай Боже!
Виніс він з моря камінь срібний,
Дай Боже!
Що третій голуб в море пірнув,
Дай Боже!
Виніс він з моря камінь мідяний,
Дай Боже!
Що з золотого Сонце постало,
Дай Боже!
А з срібляного Місяць зродився,
Дай Боже!
А з мідяного Зорі постали,
Дай Боже!
На щастя, на здоров'я!
Дай Боже!*

*Нова радість стала,
Яка не бувала,
Над вертепом звізда ясна
Світу засіяла.*

*Де Христос родився,
З Діви воплотився,
Як чоловік пеленами
Убого повився.*

*Пастушки з ягнятком,
Перед тим дитятком
На коліна припадають,
Богу ся вклоняють.*

*Славим тебе, Царю,
Небесний Владарю,
Даруй літа щасливі
Сему господарю.*

*Сему господарю
Та його газдині,
Щоби вони дочекали
Нарік сеї днини!*

Не можна закінчити інакше, як тільки давнім прадідівським кінцем коляди:

*За цю колідочку
Горівки бочку!
Бочку, як бочку,
А хоть коновочку.
Ви не жартуйте,
А нас почістуйте!
Щоб бисти тривали
Та й дочекали
Від тепер за рік
Колядувати.
Колядувати
І святкувати!*

Євсебій ФРАСИНЮК

Наші скарби

Різдво – це свято, коли з повною силою відзиваються в душі людини давні звичаї батьків, дідусів і прадідів; згадується давнє минуле й переживається заново.

Одним із символів Різдва є колядки, які прикрашають нам життя, радують душу і серце чутливої людини.

Кожна нація, кожен народ, навіть кожна соціальна група, має свої звичаї, що виробилися протягом багатьох століть і освячені віками. Звичаї, як і мова, виробилися протягом усього існування, розвитку кожного народу та об'єднують людей в окремий народ, в націю. В усіх народів світу існує повір'я, що той, хто забув звичаї своїх батьків, карається людьми і Богом. Він блукає по світу, як блудний син, і ніде не може знайти собі притулку та пристановища, бо він загублений для свого народу.

Для нас, українців, колядка – цінний душевний скарб, наш зв'язок із родиною, родом. Адже так



повелося в історії людства, що кожен народ від покоління до покоління передає свій суспільний та соціальний досвід, духовне багатство як спадок старшого покоління молодшому. Саме так створюється історія матеріальної і духовної культури народу, формується його самосвідомість.

Великий поет Тарас Шевченко, звертаючись до України, як до матері,

що вічно страждає, питається: «Чи ти рано до схід сонця Богу не молилась? Чи ти діточок невинних звичаю не вчила?» Як бачимо зі слів Шевченка, не вчити своїх дітей звичаїв – це такий же великий гріх для матері, як і гріх не молитися Богові.

Виховання дітей на основі народних традицій продовжується у школі, яка вважається і духовно-моральним осередком.

На мальовничій Буковині приділяється велика увага народним традиціям та звичаям, а особливо колядуванню. Починаючи від Свят-Вечора аж до Водохреща, в українських селах колядують. Тут існує таке повір'я, що тоді, коли не буде лунати колядка в оселях, то нечиста сила запанує в цім краї.

У наших школах прищеплюється дітям любов і повага до народних традицій. Так що 25-го листопада 2015 р. викладачі української мови завітали до восьмирічної школи села Шербівці, де відбувся методичний гурток. Приємно зустріли нас учні та викладачка, одягнуті у рідну ношу, також пані директорка Сільвія Бойчук, яка є душею цієї школи, на стінах якої на почесному місці фотокартки, що зображають предків у народних костюмах. На мою думку, це добрий



Гречні г'азди, г'аздині і вся українська родино Румунії! Управа місцевої організації СУРу с. Ульма, що на Сучавщині, котра числить понад 300 членів, щиро і вітає всіх українців Румунії з Різдром Христовим і Новим 2016 роком.

Проводжаючи рік, що минув, ми у своїх серцях збережемо його добрі діла.

Найважливіше з них – VII з'їзд Союзу Українців Румунії, котрий обрав нового голову в особі молодого економіста Миколи Мирослава Петрецького, котрому бажаємо багато здоров'я, терпеливості, мудрості і розсудливості у рішенні нелегких справ нашого Союзу. Маємо надію, що всі наші справи зайдуть у нормальність, у своє русло.

В ці святкові моменти наші думки спрямовуються до п. Михайла Михайлюка, головного редактора «Українського вісника», та пані Терези



доказ про характер людей та їхнє ставлення до власного роду, тому що «хто не знає свого минулого, той не вартий свого майбутнього» (М. Рильський). Під керівництвом викладачки Аліни Пергінської учні відкрили скриню із народними старожитностями та представили зворушливий момент, присвячений зимовим святам –

сценету і колядки з рідної місцевості.

І в школі с. Балківці 18 грудня залунали колядки, переважно рідною мовою. Розпочалася вистава учнів гімназії різдвяною сценетою та піснями на англійській мові, яку підготував сьомий клас із викладачкою Симоною Раколце. Українською мовою була сценетка «Іроди» і давні колядки з рідного села, їх виконали учениці восьмого класу, члени вокального гуртка «Буковинка» під керівництвом нижчепідписаної. Ансамбль «Козачок», за артистичним хистом чутливого викладача Петра Шоймана, гарно себе представив, як завжди, українськими колядками, новорічними звичаями (гейканням, козою, кониками, сіянням).

Традиції вбирають кращі надбання народу в моральному, трудовому й естетичному планах, інтегрують етнічну спільність у націю. Отже, виховання на традиціях реалізує, по-перше, глибоке і всебічне пізнання рідного народу, його історії, культури, духовності і на цій основі – загальнолюдського.

Педагог В.О.Сухомлинський називав народні традиції «живим, вічним джерелом педагогічної мудрості», «зосередженням духовного життя народу». Він переконливо доводить, що все залежить від учителя який є «творцем людської душі, плугатарем і сіячем, який формує уявлення про щастя. Якщо йому не вдалося посіяти справді людське насіння щастя, то в душі може утвердитися інша святиня».

Наші обряди і звичаї – це скарбниця, яку треба зберігати і не дозволити, щоб вона зникла. Молоде покоління треба виховувати в душі любові та пошани до них, так як це робили наші батьки, дідусі, прадіди... Краса і сила рідних звичаїв зв'язує минуле із майбуттям роду. Нам треба робити все для того, щоб «не обірвалася золота нитка, яка веде з давнини в наші дні» (О. Мушкетик).

Анка МАЙДАНЮК ШТЮБІАНУ

ЗА ЩАСЛИВУ ДОЛЮ

Шендрю, редактора нашої газети, котрі стараються видавати її на високому журналістському рівні. Щирі і сердечні подяки їм:

*«Мабуть, ще слів таких ніхто і не придумав,
Щоб в них вмістити щире все про Вас.
Ви – компетентність, порядність і скромність,
Ми дуже любимо і цінуємо Вас.»*

*Живіть у щасті, порозумінні, любові,
Від нас найщиріший привіт.
Хай буде здоров'я міцне, як граніт,
На многая, многая, многая літ!»*

Дорогі брати і сестри, українці!

Ми християни, тож живіть у християнському дусі, бо історія і сучасність засвідчують, що лише спираючись на підтримку Всевишнього, живучи за Його Заповідями, досягнемо нових успіхів та достатків у щоденному житті. Будьмо впевнені, що добробут людини не паде з неба. Треба добре, чесно і наполегливо працювати, використовувати розумність, шахрайство, грошлюбство, слабхарактерність та інші недоліки, нехарактерні християнському життю.

Тому просім Бога, щоб у новому 2016 році нам дав міцного здоров'я в здобутті нових успіхів в житті.

З Різдром Христовим!
З Новим Роком!

**Юрій ЧИГ'А – голова організації
СУРу с. Ульма**

БІЛЕ І ЧОРНЕ

Пригадуючи «білі» і «чорні» трафунки, я спершу так бачив їх на газетній сторінці: поділені надвоє. Зліва перші, справа другі. Потім передумав, бо і в житті вони не розмежовані чітко – себто, «той мурує, той руйнує», як речить великий Шевченко. Біле і чорне переплітаються у нашому повсякденні, тому й я у їхньому поданні не дотримуватимуся строгого порядку.

Десять років до «Золотого весілля»

Стільки залишилося до 50-річного ювілею подружнього життя сімейній парі Івана та Дори Кідещуків, бо в кінці грудня минулого року вони відсвяткували сорокаріччя, що минуло від того часу як вони побралися. Почесними гостями на цьому у святі були, зокрема, чернівецький університетський професор Володимир Антофійчук та письменник Василь Довгий з дружиною.

Так склалося життя, що негостинець Іван Кідещук, викладач української та румунської

мов, вподобав молоду викладачку фізики, родом з міста Брашов, яка дістала призначення в негостинську школу.

Запам'яталося, як понад сорок років тому ми зустрілися в Сереті, Іван представив мені свою милу наречену, і ми випили чарку у міському ресторані. Саме перед Новим роком вони побралися і досі живуть у гарній сімейній злагоді. Пані Дора народила трьох дітей (двох синів і дочку), молоде подружжя побудувало на батьківському обійсті Івана гарну хату, обзавелося господарством – словом газдують.

За сорок років вони пустили у світ великий сотні учнів (Іван був і багаторічним директором школи у рідному селі).

Живучи серед українців, пані Дора навчи-

лася української мови, співає українських пісень.

А між часом Іван узявся за перо. Перші свої гуморески та оповідання підписував псевдонімом Ян Кід. Та особливо щедрими на творчі здобутки для Івана Кідещука було останнє десятиріччя. За цей час він видав свої ранні твори під заголовком «До висот», за якими були збірники народних пісень у співробітництві з композиторами і фольклористами Кузьмою Смалем та Андрієм Плішкою. А минулого року вийшла друком книга «Літературно-культурні орієнтири – плід багаторічної праці Івана Кідещука.

З роси і води вам, пане Іване і пані Дора, сімейного затишку і здоров'я! Бо ще крок – і буде у вас «Золоте весілля!»

Чужі стараються навчитись, наші – забути

Часто цитуємо тривожно-застережливі слова буковинського поета: «Мово рідна, слово рідне, /Хто вас забуває, /Той у серці не серденько,/ Але ж камінь має...»

Цитуємо, наче Слово Боже, яким сподіваємося повернути до Віри блудних синів. Та якщо безбожників трудніше вирізнити з-поміж християн, бо вони тим не хизуються, то відступників від рідної мови впізнаєш відразу за тим, як вони звертаються до тебе – материнським словом, чи інакомовним, за тим, як вони спілкуються у сім'ї, насамперед з дітьми.

На жаль, відступників у нас все більше й більше. Це відображається насамперед у переписах населення, в яких українців стає все менше. Явище це особливо тривожне на Буковині, де за останні десятиріччя їх чисельність скоротилася удвічі.

За таких обставин тим більше дивує, коли хтось з «іногородців» потрапивши волею-неволею в українське село, старається хоч трішки навчитись мови його мешканців.

Так, років понад сорок тому в село Балківці був призначений лікар – маляр за національністю. За тодішніми законами він мусив відбутися у сільському диспансері кількарічний стаж. І аби краще порозумітися з пацієнтами, а ними були переважно старі жінки, він почав навчатися тутешньої бесіди. Якщо не помиляюся, лікар пробув у Балківцях чи не цілих вісім років, і за цей час навчився балакати по-українськи, звичайно, місцевою говіркою.

У Мілішівцях на початках мого газетярства інженером агрономом був єврей за походженням, який також навчився по-українськи. Потім він емігрував до Ізраїлю, та іноді повертається до «рідних місць» і тоді просить заспівати йому співанку «Зацвила ружа трояка». А наші

натомість «забувають» рідну мову, хоча знали її з коліски, у школі вивчали. Вони іноді навіть хизуються своєю «амнезією», головно тоді, коли багато років були відірвані від рідного середовища.

Я був, є і буду буковинцем

Після останнього з'їзду СУРУ, «знаючи» (звідки?), що я, буковинець, не голосував за кандидата родом з Буковини, деякі члени Сучавської повітової організації почали називати мене «поза очі» зрадником.

Нагадаю таким «пуританам», що справжні українці голосують не за «місцевим патріотизмом», за те, що кандидат на голову СУРУ «наш», або «не наш», а зваживши на терезах совісті всі «за» і «проти», тобто, віддаючи голос за того, хто має більші задатки найкраще служити українській громаді на чолі нашої національної організації.

Тим, котрі сумніваються у моєму справжньому буковинстві, водночас українському, нагадаю, що за понад п'ятдесят років газетярства (українського!) я написав сотні сторінок про життя і працю моїх земляків, персонажами багатьох моїх книг є буковинці (див. «Криниця під каменем», «Заглухий дзвін» з підзаголовком «Буковинські трафунки»).

Я не відщепенець, бо не перефарбувався раптом на рутенця, як це зробив відомий, ще вчорашній українець, мамороський поет, не лизав чоботи Морганові за кілька срібняків, не ходив на зборища ДСУРУ, який всі справжні українці охрестили Одуром.

Маю моральне право, як один із засновників Союзу Українців Румунії, і хвалити, і при нагоді критикувати моїх земляків буковинців, бо писаним і усним словом заклав і я цеглину у підвалини їхнього духовного життя, в оберті буковинських культурних цінностей.

Гра зі смертю

За часів мого учнівства на уроках фізкультури ми займалися не тільки метанням списа, ядра і диска, але й гранати. Згодом цей спортивний прилад вилучили, і тільки на військовій службі хлопці метали учбові чи бойові гранати, але це були так звані «лимонки», а не подовгугті, з дерев'яним держакон і металевим накопичником, як ті спортивні у школі.

Та ось, про метання гранат, справжніх, заговорило телебачення, почали писати у пресі. Йдеться про гранату, яка вибухнула в одному з кафе-барів у марамороському українському селі Вишня Рівна.

Ось, що пише про інцидент газета «Клік» від 21 січня: «Сильний вибух стався вчора вранці у кафе-барі села Рона де Сус. На щастя, обійшлося без жертв. Це був вибух гранати, яку невідомі особи вкинули у вікно, і вона попала в кухню кафе-бару. Вважають, що це вчинили українські рекетери, які, здається, прибули до Рони, щоби одержати гроші за контрабандні сигарети, але не порозумілися з боржником і помстилися йому».

На Мараморощині контрабанда цигарками, які переправляються з України через Тису на румунську територію, дуже активна і прибуткова. Але ті, що займаються такою незаконною торгівлею, ведуть гру зі смертю, бо в разі обману рекетери готові піти на злочин.

ПС. Написавши ці рядки, з телепередачі дізнаюся, що в марамороському селі Вишавська Долина затримано чотирьох українських громадян, які нелегально перетнули кордон. Один з них був озброєний мисливською рушницею. Цікаво до кого вони прийшли «у гості?»

Михайло МИХАЙЛЮК

ФЕСТИВАЛЬ УКРАЇНСЬКИХ КОЛЯДОК – БУКОВИНА – І-ий ВИПУСК (СЕРЕТ, 27 ГРУДНЯ 2015)

**«Сиділи газди, радочку радили,
Як Правда й Кривда по землі ходили,
Гой дай Боже!»**

(Українська прадавня колядка)

Нарешті!... Після кількох спроб, можливо й випробувань, серетська організація СУРУ, зі святкового натхнення її голови Михайла Міхаєску-Анюка, за підтримкою місцевої Мерії та під покровительством Сучавської повітової організації СУРУ, в супроводі Іллі Савчука – голови і Івана Боднара – першого заступника голови, zorganizували в приміщенні Культурного центру «Міхай Теліман», перший випуск Фестивалю українських колядок.

Такий захід запрошувався ще з самих початків післягрудневого періоду нашого нового демократичного устрою. Були початки, навіть і вдалі, але, чомусь-то, залишались тільки початками. Використовуючи найвживаніший в колядках мотив звернення/залучення Божества до створення ладу в сім'ї та в громаді/суспільстві, скажу від щирого серця: Гой дай Боже, щоб цей фестиваль став традиційним як і наші прабатьківські звичаї та обрядо-



дійства, щоб єднав нас душевно і духовно в єдину могутню течію: виявлення нашої культурної ідентичності в нашій божественній буковинській краї.

Були запрошеними ватаги колядників з сіл Негостини, Данили, Мілішівців, Ізвореле Сучевей, Ульми, Палтіну, Калинешт-Купаренко, Дарманешт та міст Радівців і Серету.

Михайло Міхаєску-Анюк, подібно справжньому мейстру-березі, глибоко обізнаному в символіці традицій зимових свят та обрядових дійств, вітає прибувших та місцевих авторитетів адміністрації, діячів культури, наставників, членів гуртків, публіку. Наголошує на те, що Буковина це Богом захищена земля, і тому тут затримались і продовжують існувати традиції та звичаї свят, які обожнюють і те, що сотворене Всевишнім, і те, що сотворене людиною на благо люду. Є громади, які святкують «по старому», є громади, які святкують «по новому», а це створює можливість багатьом нашим побратимам святкувати подвійно!...

Благає Верховну Мудрість налагодити так оцей фестиваль, щоб він став складовим зимових свят на Буковині. Але, заува-



жує, що без підтримки та співучасті «земних сил», тобто Мерії міста Серету та Сучавської повітової філії СУРУ захід був би неможливим. Тому з особливою повагою запрошує до вітального слова Крістіяна Мокрея – віце-мера (з об'єктивних причин мер не прибув) та представницьких осіб СУРУ.

К. Мокрей: – Вельмишановні українці! Михайло дуже обдарований організатор культурних заходів і його проекту ніколи не можна відмовити. Працюючи радником префекта, ретельно слідкує за розгортанням культурних заходів і, здається, що найкращі відбуваються завжди в Сереті!

Від імені мера, мене особисто та місцевої ради хочу привітати всіх, побажати вам міцного здоров'я, радості, щасливих свят і щасливого Нового Року! З адміністративної точки зору хочу сказати, що разом з українською меншиною нашого міста, як і з всіма іншими, ми будемо як сьогодні, так і майбутнє всіх мешканців цього давнього буковинського бургу зі всіх точок зору, а культурного зокрема. Тому, запевняю вас, що на заходах подібної душевної / духовної цінності ми завжди будемо готові сказати Вам - Ласкаво просимо!

Яко буковинці, ми завжди раді гостям, а



Різдвяні свята це чудова нагода пізнати краще свого ближнього. Бажаю, щоб колядки створили у вашій душі магію народження

Ісуса Христа – втіленої божої правди. Кожен із нас повинен стати дідом Морозом/Корочуном для свого ближнього, бо дарувати добро – це найблаженіший вчинок людини.

Місто Серет готове упостійнити фестиваль українських колядок на Буковині, навіть розширити його залученням інших меншин, проживаючих в цьому казковому просторі. Національні меншини відзначають ці свята подібно, але існують і значні особливості, своєрідності, які надають таємничої краси подібним заходам. Дякую за увагу!

Ілля Саучук: – Доброго дня! Вітаю всіх вас від щирої душі святковим: Христос Народився! Те ж саме вітання хочу передати і від пана Івана Марочка, депутата, що представляє українську меншину в Парламенті Румунії та від Миколи Петрецького, голови СУРУ.

Сьогодні, насправді, не тільки велике свято, але і багатозначне: Свята Неділя, Третій день Різдва Христового, Святого Штефана і, чому ні, Фестиваль українських колядок – Буковина, перший випуск, у цьому прекрасному місті.

Місто Серет відзначається багатою культурною діяльністю, в якій можна визначити і



певні традиції. Одна із них це вшанування культурно-громадських особистостей, а за прикладом хочу назвати хоча б два імена: Сильвестра Яричевського та Валеріана Яноша. Обіцяю, що ми будемо продовжувати і поширювати такі традиції.

Релігійні свята викликають глибокі емоції, і це природний стан душі, а кожний колектив колядників приніс до міста Серету крихітку магічного мелосу колядок своєї місцевості, світло-цвіт узорів народних костюмів і найщиріші вітання, а це дає оте духовне піднесення, до якого сягне кожен подібний захід.

Тому хочу подякувати від імені нашої філії всім тим, хто залучився до цієї шляхетної справи. На многая літа всім Вам!

Іван Боднар: – Дорогі буковинці! Я радий, що знаходжуся тут разом з вами в цей святковий день, щоб вдихнути в душу і серце божественний спів наших українських колядок. Місто Серет це не тільки середньовічна столиця Молдавії, це один із головних оазисів буковинської культури. Старовинні традиції та звичаї тут затримались, передаються і збагачуються з покоління в покоління, появляються нові, а все це ми будемо бачити на оцій сцені.

Євсебій ФРАСИНЮК

Фото автора

(Продовження на 9 стор.)

ФЕСТИВАЛЬ УКРАЇНСЬКИХ КОЛЯДОК – БУКОВИНА – І-ий ВИПУСК (СЕРЕТ, 27 ГРУДНЯ 2015)

(Продовження з 8 стор.)

Так як дзвони церков закликають мирян на святслужбу, щоб спільно помолитись Богу, так колядки закликають всіх членів



громади до душевного єднання, до прощання провин, до миру і добра. Це є найголовніша суть свят Різдва Христового!

Хочу пообіцяти Вам, що, якщо здійсниться намір відкрити в місті Сереті Український Дім, видатні художники, з котрими я організую щорічно Європейський пленер, подарують по картині, щоб відповідно обладнати такий культурно-інформаційний центр.

Хочу побажати Вам з нагоди цих великих свят і з нагоди наступаючого Нового Року миру в душі і в світі, здоров'я і щастя, божої благодаті! Помолімся разом за тих, що страждають у світі, за наших побратимів на Україні! Гратулюю всіх організаторів і всіх учасників цього надзвичайного заходу!



Щасливих Вам свят, щасливого Нового Року!

Першими на сцену вийшли колядники Пожежної служби м. Серету, під проводом полковника М. Поповича, з чудовою колядкою-молитвою, переданою їм по сьогодні з прабатьківської традиційної скарбниці. Чудові чоловічі голоси створили не тільки гармонію виконання мелодійних хвиль, а й гармонію святочного почуття всіх присутніх. По їхньому професійному завданню, пожежники погашують вогонь, але в цю мить вони запалили в душі публі-

ки святий душевний вогонь великого свята Різдва, за що глядачі і учасники обдарували їх щирими оплесками.

*

Зійшла на сцену з високих Карпатських гір, неначе з неба, посланці прадідівських звичаїв, ватага жінок та дівчат з гуцульського села Палтіну. Прозвучали давні колядки, принесені з часів, коли «по землі Правда й Кривда ходили», і просто полонила публіку створеною різдвяною атмосферою, а це не тільки старовинними текстами, а й старовинним строєм, оздобленим узорами глибокої побутової символіки. Як туман охоплює подеколи вершини гір, так слова колядок і тепло-чистий тембр голосів охопили серце й душу всіх присутніх в залі. Оплески були щирими і довгими.

*

Найчисленіша ватага колядників прибула з Негостини. Це була співоча складова ансамблю «Червона калина», яка з'єднала у чудовий колядочний букет дітей, молодь і старше покоління. Народні строї як суто українські, так і буковинські, щирі усмішки дітей, бадьорий настрій молоді та старших, присутність в складі групи священика-пароха негостинської церкви, колядки на українській та румунській мовах створили на сцені і в залі святковий потік душевного і духовного піднесення. І це все завдячується двом головним чинникам: незаперечному таланту негостинців та магічній паличці диригента Миколи Майданюка, котрий на 81-му році життя дарує всім чудові струни свого серця з особливою шляхетністю. Щирі оплески довго лунали.

*

Наче швидкотекучий гірський струмок потекли сценою школярі-колядники з села Ізвареле Сучевей, або як вони ще кажуть, з Ізвиру. В отім прекраснім гуцульським строї та з мандолінами в руках вони не тільки співали-колядували, а просто дарували красоту їхньої душі та їхнього чудового гірського краю то залу, то Всевишньому. «Насправді, гуцули затримують найретельніше прадідівські звичаї і традиції, бо, живучи у горах, вони знаходяться ближче до неба і під постійним наглядом Всевишнього» – сказала мені одного разу кароока та ще й кучерява гуцулка. Чудово дзвеніли дитячі голоси, чудово бриніли струни, а оплески не стихали.

*

Після досить помітної відсутності на українських культурних заходах, прибув, нарешті, колектив колядників з села



Данили. Але прабатьківські традиції та обряди зовсім не були відсутніми в цьому гарному буковинському селі, бо колядували вони та віншували глибоко плеканими в душі перлинами їхнього душевного та духовного скарбу, створеного цими предвічними святами. Я почув в одній із їхніх колядок рефрен «Гой дай і Боже!» і вбачив в отім сполучнику «і» (не існуючий в інших колядках) отой прадавній щирий зв'язок людини з Божеством, коли вона, **поперше**, виконує свою працю, а **потім** просить і Божої помочі! Глядачі «дали» їм довгі оплески.

*

«Коли засурмила трембіта, то об'яв-



ляється всім віруючим села Ульми, що рушила коляда» – сказав перед публікою вельмишановний учитель Юрій Чига. На останньому слові таки засурмила трембіта і на сцену прибули ілемські гуцули-колядники. В супроводі скрипки їхні прадавні колядки вістили народження Ісуса Христа – світла Правди, «як на небі, так і на землі».

Живучи на верхах, вони створювали враження, що є першими вісниками цієї небесної благодаті і це глядачі сприймали, раділи і обдаровували їх щирими, довгими оплесками.

*

Закінчила концерт фестивалю числена ватага колядників міста Радівців в об'єднанні з колядниками міста Мілішівців. Одягнуті в буковинські строї, газди і газдині, дівчата і хлопці, щиро дарували глядачам «старі» і «нові» колядки. Словами і голосом створювали святковий настрій, закликали до єдності, добра та благодаті на землі. Особливе враження справила мілішівська старша газдиня своїм давнім віншуванням, пристосованим і до сьогодення. Оплески були палкими і довгими.

*

М. Міхаеску-Анюк подякував від імені мерії м. Серету, місцевої та повітової організації СУРу за участь як колядників, так і глядачів, «бо тільки разом можна було створити такий чудовий святковий момент» – закінчив він.

2014 рік для України і всього прогресивного світового людства був знаменним і пам'ятним тим, що ми гідно відзначили 200-річчя від дня народження нашого геніального поета і художника Тараса Григоровича Шевченка. Весь його життєтворчий шлях нерозривно був поєднаний з рідною Україною, де він народився, пройшли роки дитинства. Українська земля – це земля його предків, що виростила поета, непримиренного борця проти самодержавства і експлуатації, навчила любити й ненавидіти, земля, від якої живилася Шевченкова муза, земля, яку сходив він з краю в край, вивчаючи життя свого народу-трудівника, і яку оспівував у своїй творчості.

У передмові до книги «Шляхами великого Кобзаря» говорить: «Де б не бував поет – у Москві чи в Петербурзі, Нижньому Новгороді чи Казахстані, – думки його завжди линули до рідного краю, до милої серцю України, до її пригніченого, але нескореного, волелюбного народу, з яким навечно зв'язав він свою долю.

Від трудящого люду Кобзар уперше почув сповнені скорботи і веселого завзяття пісні, від нього дізнався про героїчне минуле рідного краю, зрозумів велич людей праці, пройнявся їхніми мріями і сподіваннями».

Ювілейний рік, що минув, був визначним для наукових напрацювань. Появилось багато дослідницьких розвідок, а саме: літературознавчих, поетичних, мистецьких, фольклорних, що вийшли друком під рубрикою «До 200-ліття від дня народження Тараса Шевченка».

Мені, як фахівцю української філології, члену Української Асоціації письменників Західного регіону, дуже приємно і відрадно, що в той час появилось на світ унікальне видання «Шевченко у піснях», яке було видане у румунському місті Сучава друкарнею «Лідана». В ньому йде мова про збірку авторських та народних пісень на вірші Тараса Шевченка та про великого поета, що зібрані на землях Північної і Південної Буковини. Упорядниками цієї книги є румунський письменник-перекладач Іван Кідещук, член Української Асоціації письменників Західного регіону та Андрій Плішка – «Відмінник освіти», «Заслужений учитель України», член Національної Всеукраїнської музичної спілки, лауреат літературно-мистецької премії ім. С. Воробкевича, викладач педагогічного та філософсько-теологічного факультетів Чернівецького Національного університету ім. Ю. Федьковича, на жаль, відійшовшого вже у вічність.

Восени 2015 року у великій залі Чернівецької обласної наукової бібліотеки ім. М.Івасюка відбулась презентація книги «Шевченко у піснях», на яку завітала творча делегація із Румунії: Бореслав Петрашук – голова міського осередку Союзу українців в Румунії, Іван Кідещук –

ШЕВЧЕНКО У ПІСНЯХ

автор-упорядник презентованого видання, Микола Крамар – художній керівник фольклорного гурту «Негостинські голоси», учасники якого виконали п'ять українських пісень на вірші Т. Шевченка, та друзі-побратими авторів.

Високопафосно прозвучали вірші про Кобзаря «Горнись до Тебе я, Тарасе», « Ми Тебе не забули, Тарасе», які прочитав автор цієї статті Йосип Палятинський, урочисто прозвучали і пісні покладені на слова нашого українського поета Т. Шевченка. Знаємо, як любив співати він, не уявляв своє життя без пісні. Улюбленими були: «Ой не шуми, луже», «Забілили сніги», «Гей, хто лиха не знає», «Ой ішов козак з Дону», «Ой зійди, зійди, зірньо». Радувало те, що разом з фольклорним гуртом «Негостинські голоси» співали «Думи, мої, думи» і «Реве та стогне Дніпр широкий», «Заповіт» і вся велика зала обласної наукової бібліотеки.

Мова і пісня – це дві фортеці, які український народ любить, оберігає й плекає. Під геніальним пером великого Кобзаря заграла наша рідна мова всіма барвами, зазвучала ніжно, мелодійно, заповонила людські серця. «Кобзар» Шевченка став для українського народу пісенником.

Радо вітають українське слово Кобзаря і на землях Південної Буковини – українці Румунії, про що говорила Генеральний Консул Румунії в м. Чернівці Елеонора Молдован.

Саме про будівництво творчих мистецьких мостів між сусідніми державами, в яких проживають українці, виступала і начальник управління культури Чернівецької обласної державної адміністрації Віра Китайгородська.

Видання, що презентувалось, вміщує передмову Івана Кідещука «Слово-пісню Шевченка тільки серцем слухаєш», в якій автор робить поетичний та мистецький огляд творчості Шевченка, критичний аналіз видатних дослідників Шевченка та три розділи: «Українські народні та авторські пісні на слова Тараса Шевченка», «Українські народні та авторські пісні про Тараса Шевченка», «Українські народні та авторські пісні про Тараса Шевченка з Румунії». У виданні поданий занотований виклад музичного супроводу та тексти пісень. Авторами використані найвідоміші поетичні рядки Шевченка, що були покладені на музику видатними композиторами С. Воробкевичем, М.Вербицьким, М. Лисенком, М. Аркасом, В.Зарембою, С. Людкевичем, Л. Ревуцьким, Б. Лятошинським, К. Стеценком, К. Данькевичем, Г. Майбородою та ін.

Варто відзначити, що творчість Тараса Шевченка привернула до себе велику увагу і буковинських митців. Композитори

краю, – говорить у передмові один із упорядників видання Іван Кідещук, – Сидір Воробкевич, Кузьма Смаль, Андрій Плішка, Михайло Волощук написали на слова Шевченка високохудожні вокально-хорові твори.

У хоровій спадщині С.Воробкевича найважливіше місце займають твори на слова Шевченка. Саме Воробкевич одним із перших західно-українських композиторів звернувся до поетичної творчості великого Кобзаря.

Приємно було слухати виступи на презентації книги «Шевченко у піснях» голови Чернівецької обласної організації Національної спілки письменників України Василя Довгого, завідувача кафедри музики ЧНУ ім. Ю.Федьковича Вадима Лісового та доцента кафедри Інни Мокрогуз, директора Кіцманської музичної школи ім. В.Івасюка Ірини Мігірюк, а також голови міського осередку Союзу українців Румунії Бореслава Петрашука та завідувача кафедри української літератури ЧНУ Володимира Антофійчука, які дали високу оцінку появі у світ презентованої музичної книги.

До глибини душі зворушив виступ Івана Кідещука – упорядника книги, вірного і щирого друга кіцманчанина Кузьми Смаля – відомого не тільки в Україні, але й в Румунії як професійно знаного композитора, музиканта, фольклориста, члена Всеукраїнської Національної музичної спілки, заслуженого працівника культури України, лауреата понад десяти літературно-мистецьких премій. Багаторічною була їхня творча дружба. Кузьмі Антоновичу 16 жовтня 2015 року мало би виповнитися 80 років від дня його народження. Та не судилось дожити до славного ювілею. На жаль, 3 квітня 2012 року він відійшов у далеку вічність на моїх руках.

За роки свого життя, – згадував Іван Кідещук, – славний маестро пан Смаль щедро і щиро прислужився не тільки Північній, але й Південній Буковині своєю натхненною самовідданою працею, збираючи і записуючи забуті та маловідомі пісенні скарби України і Румунії.

В обласній Чернівецькій бібліотеці ім. М.Івасюка у своїх фондах знаходиться понад 30 друкованих видань Кузьми Антоновича, що свідчить про нього, як людину неперевершеної працездатності.

Чимало у творчому доробку буковинського музиколога зібрано і записано пісень про Шевченка. Це «Пісня про Кобзаря» з репертуару співака-бандуриста Михайла Василюка (м. Ізмаїл Одеської обл.), «Уклін тобі, Тарасе» (2008 р., від Михайла та Михайлини Іванюк, м. Вижниця), «Уродивсь Шевченко» (від Да-

Йосип ПАЛЯТИНСЬКИЙ,
член Української Асоціації
письменників Західного регіону,
м. Кіцмань Чернівецької обл.

(Закінчення на 12 стор.)

Степану Ткачуку виповнилося 80

(Спомин)

13 січня 2016 року відомому українському поету, прозаїку, перекладачу, громадському діячеві, першому голові Союзу Українців Румунії Степанові Ткачуку виповнилося 80 років.

Вже понад десять років його не має з нами.

*«Вечір на землю тихесенько спадає.
Зорі засіяли шатро небес.
Зірочку Твою, наш любий, шукаєм
Та знаєм – у світі немає чудес».*

Всі знали, що покійний Степан Ткачук мав бурхливий темперамент, але в нього душа й серце були добрі. Як голова Союзу, він доказав свою співчутливість та милосердя.

Допомагав хворим, бідним, особам старшого віку, безробітним, вислав дітей до середніх та вищих навчальних закладів на Україну, десятки учителів та викладачів брали участь на курсах удосконалення в Чернівцях, Ужгороді та Києві. Сьогодні, завдяки його старанням, працюють десятки учителів та викладачів рідної мови. Покійний мав спеціальні зв'язки із церквою, із священниками українського роду, котрі служили у православних та греко-католицьких церквах, допомагав фінансово у будівлі, ремонтах та інших господарських церковних потребах.

Подаю приклад громади Ульма, де проживаю і керую організацію СУРУ. Було виділено мільйон на церкву села Магура (у теперішній часі це десь 5.000 леїв). Закінчили у Чернівцях педагогічний інститут Микола Шутак – викладач української мови у с. Лупчина, Анамарія Скіпор, учителька у с. Нісіпіту, Юліан Чокан, після закінчення вищих студій у Бухаресті та Лондоні, працює директором гуманітарних ресурсів у нафтовій компанії в Казахстані, Мар'яна Кімпан закінчила юридичний факультет і виїхала у США, понад 10 педкадрів брали участь на курсах удосконалення в Чернівцях, а одні з них і в Києві, щораз старожит-



телям під час Різдва Христового і Нового року були подарунки із продуктами, фінансувався об'ємний збірник гуцульського фольклору «Ой багата Гуцулія», були фестивалі, між якими треба споминути відзначення 150-річчя від смерті Лук'яна Кобилиці, на якому були присутні делегації із Путили, Верховини та Чернівців.

Будучи головою фінансової комісії СУРУ, можу сказати, що багато добродійних справ для українського населення Румунії здійснилися із ініціативи покійного Степана. Бувши кестором у Парламенті, він допоміг багатьом йти на заробітки в інші держави (тоді Румунія ще не була членом Євросоюзу). Правда, за ці справи мав одні несприємності.

Дальше хочу споминути один добродійний жест покійного Степана. Це було в Сучаві, на початку травня місяця 1992 року, перед виборами із 20 травня. Всіх керівників організацій СУРУ запросили до Сучави, бо приходив Степан Ткачук із метою зустрітись з активом. Тоді приміщення СУРУ було десь коло центрального

ринку. Почали сходитися запрошені, прибув Степан із покійним Корнелієм Регушем. Відчинив сумку-дипломат, де завжди тримав гроші. Дав мені «купу» грошей і сказав: «Чига, принеси 2-3 металеві коробки м'яса «Сібіу». Дивися, коробка має подовговатий формат і пише 2,200 кг, 4 картони пива ... і хліба!». На допомогу я взяв покійного Івана Негрюка, з яким перерахували гроші і пішли торгувати. Замість 4 картонів купили 5, бо було звідки. Принесли до СУРУ, а там переповнена кімната. Прибули на зустріч і «некерівники», знайомі із Степаном. Починаємо снідати, бо то була ще рання година. Паралельно йде бесіда, пропозиції, просьби, вказівки... і нарешті: «Чига, йди ще принеси їжі та пива!» Разом із Негрюком знову торгуємо і приносимо покупки до приміщення.

Під час купівлі покійний Негрюк, розповів, що став безробітним, робота у сталеварні, де працював, обмежилась, настала дуже складна ситуація для його сім'ї, тому просить мене, щоб я сказав Степанові, щоб він дозволив йому взяти гроші за порожні пляшки з-під пива, котрі, у той час були досить дорогими. Я підійшов до Степана, у тайні розказав про становище Негрюка, а на те Степан: «Негрюче, ходи сюди! Всунав руку в ту чорну і досить велику сумку-дипломат і дав йому суму грошей, сказав нам віднести пляшки, за яких взяли добренькі гроші, бо то було 140 пляшок. Дальше Степан розмовляв із Негрюком про різні справи і сказав йому, що якщо має якісь труднощі, хай подзвонить і дав йому номер телефона.

Знаю, що з того часу Степан багато допоміг покійному Негрюкові, фінансував його книжки, вислав дочку до педагогічного інституту в Чернівцях, а нарешті сам Негрюк закінчив відмінно філологічний факультет Національного університету ім. Юрія Федьковича. Приготовлявся здобути академічний титул доктора філологічних наук, але захворів і відійшов у вічність.

Степан Ткачук завжди знаходився у доброму оточенні. Співпрацював із письменниками, священниками, в керівництві Союзу мав серйозних людей, як Корнелій Регуш, Іван Робчук, Іван Ковач, Василь Цаповець, Юрій Лукан, Ярослава Колотило та інші.

Хай земля йому буде пухом!

Юрій ЧИГА

Нині я повернуся півстоліття назад...

Ідеться про 1964/1965 навчальний рік, коли я був ліцеїстом у місті Серет, в XI-у класі.

Наш гуртожиток знаходився там, де нині є ресторан, коло колишньої поліклініки. Наполовину він був для дівчат, а наполовину для хлопців. Одні кажуть, що колись там була пошта, другі кажуть, що там був суд, а ще одні кажуть, що там був «кременар». Правда, там були страшенно великі двері!

Рано, коли ішли до ліцею, та ввечері до їдальні, ставали у колону: дівчата напереді, а хлопці, як хвостики, ззаду.

Серетські пацани сміялися з нас, це нас страшенно обурювало!

Одного вечора я сказав: хлопці, дівчата нехай ідуть без нас до їдальні, а ми підемо пізніше. Сказано – й зроблено!

Але коли ми дійшли до їдальні, дівчата сказали, що з нами станеться біда.

Ми повечеряли, після того нас, учнів XI-го класу (XI А, XI Б, XI С), покликали до секретаріату, де був пан директор, викладач математики, Ніколає Мунтяну.

Нас вишикували коло стіни коридору на два ряди, а перед нами, з руками за спиною, ходив, як лев, викладач математики-фізики Антон Вітвіцький, дивився кожному в очі. Кожен учень по черзі заходив до пана директора, а він їх страшенно картав та запитував хто мав цю ідею?

Спогади з ліцею

Сталося так, що я послідний показався перед директором.

Він крикнув на мене: «Розкажи, як це сталося? «Пане директор, я вийшов послідний з інтернату, після того як вимкнув електрику». Тут він обурився: «І ти був останній?»

Я не знав, що всі учні сказали те саме.

Тут пан директор заявив: «Зась вам до танців, театру і кіно!» Це означало, що не будуть танці, не будемо бачити п'єси і навіть до кіно нам заборонено.

Але він ще пригрозив, що нам заборонить здавати бакалавреат! Ну, цього не сталося. Після того ми вернулися до гуртожитку, там також нічого не сталося...

І на другу днину ніхто нічого не казав нам.

Якщо я нагадав про Серетський ліцей, то спімну кількох викладачів.

Іван Костишевський, викладач математики, коли сердився, що хтось не вивчив урок, то казав, що не можна будувати хату починаючи з дахом, не існуючи фундаменту.

А ще казав, що коли їде поїздом, то вибирає вагон посередині. Чому? А тому, що якби два поїзди стикнулися, то перші вагони стануть «гар-

мошками», послідні вагони вилізуть на інших, а ті, що посередині, зостануться цілими.

Богдан Яричевський був один рік і нашим керівником класу, як викладач біології-анатомії, був страшенно строгий.

Одного дня хтось із моїх однокласників (не даю його ім'я, щоб він не сердився на мене) не замітив його і не сказав: «Добрий день!» Знаєте, що зробив пан Б.Я. на уроці виховання? Сів за кафедру, а нещасного учня заставив, щоб цілу годину ходив від дверей до вікна, та казав: «Добрий день, товаришу професор!», здіймаючи шапку.

Коли наш клас не робив багато абонаментів на «Новий вік», то пан Б.Я. піднімав цілий клас на ноги і ми всі казали хором «Абонаменти сто на сто!» Хтось із нас не мав 6 леїв на абонамент, пан професор йому позичив, а після цього щодня нагадував, що він не віддавав гроші.

Його дружина Валентина Яричевська, викладачка математики, викладала знаменито, але «лупила» нам малі оцінки. Б.Я. давав все ж таки великі оцінки. Я навіть написав катрен на цю тему:

*«Який Яричевський великий,
А вона мала,
Який Яричевський добрий,
А вона зла.»*

Про інших викладачів з наступної нагоди.

Микола КУРИЛЮК

22 СІЧНЯ – ДЕНЬ СОБОРНОСТІ УКРАЇНИ УКРАЇНЦІ ОСВЯЧЕНІ ДУХОМ ОБ'ЄДНАННЯ

Вікопомний Акт Злуки – об'єднання в єдину соборну державу Української Народної республіки (УНР) і Західноукраїнської Народної Республіки (ЗНУР) – було проголошено 22 січня 1919 року. Для віками поділених кордонами українських земель то було довгоочікуване свято єднання.

Слід нагадати, що проблема необхідності об'єднання постала відразу же після встановлення української влади у Львові. Важливим кроком на цьому шляху було підписання 1 грудня 1918 року у Фастові представниками Уряду ЗУНР Д.Левицьким і Д.Цегельським та представником від Директорії В.Винниченком «Передвступного договору». У ньому було заявлено про непохитний намір у найкоротший строк створити єдину державу, увійти «зі своєю територією і населенням як складова частина державної цілісності до Української Народної Республіки». У свою чергу Директорія декларувала бажання «приняти усю територію і населення ЗНУР».

Акт Злуки, урочисто проголошений 22 січня 1919 року на Софіїському майдані, став одним з найпрекрасніших моментів історії великого українського народу.

Це об'єднання відповідало життєвим інтересам українського народу, який упродовж майже шести століть виборював свої права. Безперечно, широкі маси прагнули і етнічного об'єднання. Нова держава перебувала у складних умовах інтервенції: зі сходу – більшовицької Росії, зі заходу – Польщі, Угорщини, з півдня – білогвардійської армії. Практично, проголошення Акту Злуки не було досягнуто, бо жодна із вищезгаданих сторін не бажала бачити навіть автономію українців у своєму складі. Країни Заходу у цій новій історичній ситуації проігнорували українське питання. Як результат – Акт Злуки не був зреалізований і відтермінований на понад 70 років.

Історичні обставини склались так, що у той драматичний період так і не вдалося об'єднати і консолідувати українську націю. І все ж таки, незважаючи на короткочасність, січневє об'єднання – визначна подія в історії України.

Ця акція залишила глибокий слід у пам'яті українського народу. Зокрема, яскравим свідченням того стали січневі події 1990 року, коли кризь трухляві ідеологічні лещата агонізуючого радянського режиму ця пам'ять вибухнула енергією інтелігенції й виструнчилась живим людським ланцюгом, єднаючи Львів-Івано-Франківськ з Києвом, Схід і Захід України.

І цей процес завершився 24 серпня 1991 року, коли Верховна Рада прийняла Акт незалежності України.

Сьогодні, в складних умовах, Україна визначає День Соборності як свято. Незважаючи на сучасні політичні події, на Україні, в містах і навіть селами, соборність відзначена урочистими зборами, на яких беруть участь народні депутати, представники органів державної влади, органи місцевого самоврядування, громадських і релігійних організацій, політичних партій, діячів науки й культури, представники дипломатичного корпусу та міжнародних організацій. Проходять науково-просвітницькі заходи, присвячені історії національно-визвольних змагань початку ХХ ст. в Україні.

Мета цих заходів – привернути увагу до цієї визначної події, що, без сумніву, відіграла важливу роль у суспільно-політичному житті тодішньої України.

Сьогодні, підручники з історії України та інші видання поширено представляють Акт Злуки УНР із ЗНУР, як одну з найважливіших історичних подій, боротьби українців за об'єднання та незалежність Української держави.

Подав Юрій ЧИГА

Література:

Довідник з історії України від А до Я. Видавництво «Генеза», Київ 2002, стр. 254-255; 924-925.

РІДКІСНЕ ФОТО: ПЕДКОЛЕКТИВ СЕРЕТСЬКОЇ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ (1960-1961)

У першому ряду, зліва направо, сидять на стільцях викладачі: румунської мови Олга Мірон, французької Едіт Парізер, історії Іван Курстюк, історії Валеріан



Бужоряну, психології та логіки Софія Яричевська, рисування Микола Мигайчук, біології Георгіє Маріч (заст. директора), Ніколає Кудла (учитель).

У другому ряду стоять: Маріан Салагуб (фізкультури), математики Валентина Яричевська, профмайстер Діаконеску, румунської Еліза Фабіан, румунської Елфріде Вайнеш, румунської і латинської Сідонія Фрімет, російської Ілля Курилюк, географії Ольга Худиковська, хімії Вера Пислар, історії Васіле Мірон, географії Елена Джорджіан, української Вероніка Майдан, румунської Джурджу, німецької Сабіна Адлер, фізкультури Арістоклес Руснак, бібліотекарка Михайлина Клівець, рукоділля Агріпіна Сіретяну, біології, директор школи Богдан Яричевський, математики Антон Вітвіцький (...), фізики Лучія Аврам, майстер Григорій Григорчук.

Фото зберігається у викладача фізкультури Маріна Салагуба, який живе у Ясах, а вислав його до редакції Микола Курилюк.

ШЕВЧЕНКО У ПІСНЯХ

(Продовження з 10 стор.)

нила Метакія та Івана Білецького, с. Ларжанка Ізмаїльського району), «Ой кувала зозулечка» (від Дмитра Жмундуляка (2008 р., м. Чернівці).

К. Смаль також є автором музики до пісень про Т.Шевченка: «Поруч з нами йде Тарас» (сл. Лесі Любарської, м. Борщів Тернопільської обл.).

Український композитор, фольклорист, педагог Андрій Плішка з Чернівців створив на слова Т.Шевченка пісні «Учітєся, брати мої», «Подивлюся, аж світає».

Композитор з с. Негостини Сучавського повіту Михайло Волощук є автором низки віршів і пісень про Т.Шевченка:

«Славімо Шевченка», «Тарас Шевченко», «Співає Кобзар», «З Шевченком».

Проект пісенної Шевченкіани здійснив композитор і фольклорист Андрій Плішка з ЧНУ ім. Ю.Федьковича, вперше подавши для широкого кола читачів з допомогою автора передмови пісні українських композиторів з Румунії Михайла Волощука та Ю.Парашинця.

Пан Кідещук у вступному слові до книги щиро дякує Союзу українців Румунії за фінансове сприяння, підготовку до друку – видавничому дому «Букрек» в особі директора Дарини Максимець, усім людям, які доклали рук до її створення.

Автори-упорядники книги «Шевченко у піснях» вважають, що пропонуване видання стало справжнім зоряним вінком 200-річному ювілею Т. Г. Шевченка. Тож низький уклін Неньці-Україні, Кобзареві – Шевченку та всі кобзарям, що піснею з Богом розмовляють та прославляють свій край.

Найкращий друг – це рідна мати

Все почалось тоді, коли я захворіла. Мати поїхала зі мною до лікарні. Лікар, оглянувши мене, сказав, що мені треба залишитись в лікарні. Почувши слова лікаря, я дуже засмутилась. Подумала, що лікар, зробивши мені консультацію, дасть ліки й я зможу вернутися додому, але, на жаль, я змушена бути під наглядом лікарів. Наступного дня мати приїхала навідати мене, принесла мені одяг і багато фруктів. Побачивши в якому я стані, мати не хотіла повертатися додому, вона залишилась зі мною. У мене була висока температура, мені снилось щось жахливе, і враз я скрикнула:

– Мамо, мамо, допоможи мені!..

– Доню, я з тобою, не бійся, це тільки сон! – ласкаво промовила мати.

Трохи заспокоївшись, я заснула, а мати сиділа біля мене, не відходячи ні на крок. На другий день приїхали мої друзі навідати мене. Я зраділа. Мені було приємно, що вони знайшли час на це, а ще приємніше було те, що мати весь час була біля мене. Я просила її, щоб поїхала додому відпочити, щоб не занедужала, але вона була категорично проти. Мати дуже переживала за мене, не дарма кажуть, що «у дитини заболить

палець, а в матері серце». Мати сиділа біля мене день і ніч. Так минув тиждень, мені стало краще, а оглянувши мене, лікар сказав, що вже можу йти додому.

Я була дуже рада, що повернулась додому, почувалась вже добре, була дуже вдячна матері, що вона так піклувалась про мене. Я розуміла, що найдорожча для мене особа – це рідна мати. Коли ще я була зовсім маленька, вона вчила мене вимовляти перші слова, з її мови я знайомилась зі світом, в якому живу. Мати розказувала мені багато казок, з яких декілька я пам'ятаю і тепер.

Рідну матір не можна не любити, не поважати, не цінити її, бо вона найкраще, що маємо в нашому житті. Адже кожна мати любить свою дитину, бажає їй тільки добра, завжди дбає про неї, навіть тоді, коли дитина підросте, коли стане дорослою, бо в будь-який період життя нам потрібна мати, її підтримка, її поради. Мати так сильно любить свою дитину, що здатна віддати життя заради неї. Для мене мати найдорожчий скарб, вона завжди допомагає мені, підтримує в усьому, дбає про мене.

Кожного разу, коли мене щось непокоїть, я



звертаюся до неї, вона мені радить, що робити, як поступати, як себе вести в різних ситуаціях, а коли мені тяжко, утішає мене. Для мене мати не тільки мати, а й найкращий друг, тому я певна, що якщо її щось розкажу, воно зістанеться тільки між нами, а ще до того підтримає, порадить, утішить. Завжди, коли я поговорю з нею, мені стає легше, допомагає перейти через труднощі.

Дорогі читачі, раджу вам, любити, цінити, шанувати і берегти свою матір, поки вона у нас є, бо коли прийде час й її не стане, тоді ми зрозуміємо наскільки вона була важлива для нас, як нам її буде не вистачати, тому дбайте й любіть своїх матерів!

Оксана ЛАВІЦА

Звичаї мого села

У північній частині Мараморощини, де зливаються річки Тиса й Вишівка, розташоване моє рідне село Вишавська Долина на межі з Україною. Із давніх давен в цьому селі живуть українці гуцули, добрі християни, господарі.

З нашого села вийшло багато знаменитих людей, між якими і покійний поет Гаврило Клемпуш, який прославив Вишавську Долину в своїх віршах. В селі відкрито в його честь музей, в якому знаходяться: вишивані сорочки, козухи, дерев'яні ложки, глечики тощо. Гаврило Клемпуш дуже любив своє село, його краєвид:



*«Село моє рідне,
Як тебе не бачу,
З жалю мого серця
Зітхаю та плачу».*

В нашому селі дуже гарні звичаї, наприклад: весною селяни, зганяючи овець в отару, приносять їжу, розкладають її на траві й поки вівчарі доять вівці, веселяться аж до вечора. Наступного

дня вівчарі з вівцями вирушають в полонину, а вслід за ними йдуть собаки, щоб оберігати їх, старший вівчар, який іде перед овець і раз у раз грає в трембіту. Це свято називають Мірою.

Тут, в цьому райському краю, можна вдихнути повітря на повні груди, почути пісню струмків, сопілки і трембіти. Куди тільки не глянеш, сади зеленіють, а з полонин, понад Тисею, вітер повіває. Природа подарувала людям райський куточок зеленої краси, яку можна бачити в квітах, у дощах і піснях, а хто побував на весіллі в нашому селі, той вже не може забути прекрасні коломийки, танці та весільні звичаї. Багато на світі доріг, які ваблять нас, але ми обов'язково повинні повернутись на велике свято Воскресіння Господнє, як його ще називають: «Великдень». Вранці, в четвер, ми його називаємо «живний», діточки ходять від хати до хати і отримують бублики, або солодощі, які називаються – «кукуци».

Християни приготуються до свята, печуть круглий хліб, прекрасний всякими формами з тіста, тобто «паску», а в суботу кладуть «паску» в кошик, де ще кладуть сир, масло, часнок, хрін, ковбасу, вино, писанки, «шовдор», тістечка. Рано-вранці беруть кошики і йдуть до церкви на молитву, а після того всі виходять, кладуть кошики навколо церкви, а священник святить їх. Потім християни йдуть додому, сідають за стіл і починають їсти. Спер-

шу треба їсти часнок і хрін, щоб були люті до праці. Після того діти та молодь сходяться коло церкви, де грають всякі ігри, наприклад: «Подольночка», «А вербове колесо», «А зелені огірочки». Це триває три дні.

Взимку маємо декілька свят з гарними звичаями, наприклад: 6-го січня, святкуємо Рождество Ісуса Христа, тобто «Різдво», і рано-вранці хлопчики йдуть від хати до хати і вінчують, кажучи:

*«Вінчуємо Вас, чесні газди,
З щастям, з здоров'ям
Ці свята, скінчати,
А ще кращих дїждати,
На многая і благая літ!»*



А ввечері християни кладуть на стіл, під скатерку, отаву, що символізує Рождество Ісуса, який народився в яслях на сні, потім кладуть на стіл і дев'ять пісних страв: гриби з часником, голубці, паляниці з капустою, сливи сушені, пшеницю з цукром, лажки з цукром, гриби з соусом, паланиці з цукром і гриби сушені, а також хліб печений, круглий, де посередині кладуть свічку. Цей хліб називають «Васильчик». Після вечері діти з зіркою ходять колядувати від хати до хати, а група дорослих ходить колядувати до своїх друзів, де їх запрошують до хати і пригощають. А опівночі християни збираються та йдуть до церкви на осоношне. Після того ходять колядувати Вифлеєм, який складається з дванадцяти осіб: чотири царі, одягнені дуже гарно, з намистом, яке блищить на одязі, один з них має одяг білий, другий жовтий, третій червоний, четвертий зелений, чотири вівчарі, одягнені в чорне, два ангели, одягнені в біле, вони мають мечі в руках, а також носять маленьку церківцю. Також є дід і жид, які погано вдягнені, що діти їх аж лякаються. Є також стара коляда, яка складається з дванадцяти осіб, тут старші чоловіки, один з них грає на скрипці, а решта колядують, а ще один з них грає надворі в трембіту.

Різдво триває три дні, на третій день Вифлеєм влаштовує невелику вечірку, куди запрошують дівчат і веселяться аж до ранку.

14 січня по старому стилю настає Новий Рік в українців, тоді є свято Святого Василя. Вранці хлопчики ходять віншувати від хати до хати і бажають селяням щасливого Нового Року, а в опівночі групи дорослих ходять «віяти», тобто бажати всього найкращого, потім ходять і відносять ворота, або дрива і всяке інше від людей і лишають на дорозі, або відносять від одних до інших. 19 січня, святкуємо Богоявлення Господнє, яке називаємо «Відорще». Тоді священник ходить святити хати, а ввечері християни сідають за стіл і вечеряють, як і на Святий Вечір. Кладуть на стіл ті страви, котрі були на Різдво. Це наші найгарніші свята та звичаї. Я дуже рада, що в нашому селі ще зберігаються ці звичаї, тому що в інших селах вже потрохи почали їх забувати. Рідне село найдорожчий у світі край, як то кажуть: «За рідний край і життя віддай!»

Оксана ЛАВІЦА

Оксана ЛАВІЦА

Пригоди Сашка

Жили собі дід та баба і мали вони внука, якого було звати Сашко. Він приїхав до них на різдвяні канікули. Дід Іван і бабка Одарка дуже любили свого внука, бо він був слухняний, працьовитий, допомагав їм в усьому. Йому було всього 10 років. Приїхавши до бабусі і дідуса і побачивши, що в них вдома немає ялинки, а Різдво наближається, попросив дідуса, щоб поїхали в ліс зрубати ялинку. Дідусь погодився.

Наступного дня, рано-вранці, дідусь Іван з Сашком пішли в ліс по ялинку. Ліс був недалеко. Увійшовши в ліс, Сашко побачив дуже багато ялинок, які були дуже гарні, він швидко побіг оглядати їх. Відійшовши надто далеко від дідуса, хлопчик злякався і почав звати його:

– Дідусю, дідусю, ти де?

Але, на жаль, дідусь не відгукнувся, мабуть, не чув його, бо був далеко від нього. Сашко не знав, що робити, куда йти, щоб знайти дідуса, роздивлявся навкруг, і все ішов вперед, як з-під одного кущика вискочив зайчик. Сашко дуже злякався, почав тікати в один бік, а зайчик, злякавшись його, побіг в інший бік. На той час надійшов дідусь і, побачивши свого внука, як тікає від зайчика, почав сміятись і сказав:

– Що, Сашку, ти злякався зайчика?

– Ні, дідусю, я думав, що то вовк.

– Чому ти відійшов так далеко? – спитав дідусь.

– Оглядаючи ялинки, навіть не помітив, що відійшов так далеко від тебе, дідусю! – відповів Сашко.

– Щоб цього більше не повторилось, а то я тебе більше не візьму з собою! – попередив дідусь.

– Пробач дідусю, обіцяю, цього більше таке не станеться!

Розмовляючи, вони зупинились біля однієї дуже гарної ялинки, а хлопчик сказав дідусеві:

– Дідусю, подивись, яка гарна ялинка, давай візьмемо цю, мені дуже подобається, побачиш, і бабусі сподобається, що скажеш?

– Бачу, ти добре роздивлявся і знайшов те, що треба, я думаю, що нам підійде ця прекрасна ялинка.

Сашко дуже зрадів, вони зрубали ялинку і пішли додому. Вдома дідусь Іван розказав бабусі, як Сашко злякався зайчика. Бабуся почала сміятись, налила їм чаю і нагодувала їх пиріжками.



Після того хлопчик з дідусем та бабусяю почали прикрашати ялинку, день минув скоро і ось настав Святий Вечір. Приїхали мама й тато Сашка. Побачивши батьків, Сашко дуже зрадів, він скучив за ними. Вони всі разом провели дуже гарно вечір. Сашко пішов колядувати до своїх друзів, як то годиться на Святий Вечір. Повернувся втомлений і ляг спати. Вранці, прокинувшись, побіг швидко побачити ялинку, а коло неї було багато подарунків. Хлопчик дуже зрадів і почав їх розглядати. В одному з подарунків

був літак, він миттю пішов показати його всім, потім пішов з друзями гратися з літаком. Надворі падав сніг, одні діточки ліпили снігову бабу, інші гралися з снігом, а Сашко з друзями гралися з літаком.

Різдво швидко минуло, Сашкові з батьками треба було повертатись додому. Хлопчиків не хотілось повертатись, адже він так гарно провів час, не хотів залишати дідуса і бабуся, друзів. Сашко дуже засмутився і попросив батьків ще залишитись хоча б на два дні. Батьки подумали і вирішили залишитись. З радістю хлопчик аж підскочив і обняв їх. Одягнувшись, пішов до друзів, вони зібрались і пішли в ліс. Сашко хотів показати їм всі ті ялинки, які він тоді побачив. Час минав, діти гралися в лісі, бігали навкруг ялинок, аж поки Сашко опинився знову сам. Побачивши, що біля нього немає нікого, розгубився, стояв біля ялинки і нікуди не ішов, кликав друзів, але вони не чули. Після якоїсь години прийшов за ним дідусь, ледь знайшов його, адже друзі хлопчика не могли точно пояснити де він заблукав, бо він непомітно віддалився від них. Обнявши, дідусь, заспокоював його, і сказав:

– Ой, Сашку, Сашку, ти знову відійшов надто далеко, ти ж обіцяв мені, що цього більше не повториться, що мені тепер із тобою робити?

– Дідусю, пробач мені! Я не думав, що так станеться, я просто хотів показати друзям ялинки, ми почали гратися і випадково знову віддалився.

– Тобі просто не треба було йти в той ліс, адже ти знаєш як там легко заблукати! – сказав дідусь.

– Я більше не піду, бо вже боюсь заблукати, – пообіцяв Сашко.

Коли повернулися додому, батьки радісно обняли Сашка, а бабуся трохи посварила його за те, що він порушив обіцянку, але потім і вона його обняла. Бабуся пригостила їх тістечками і за розмовою вони й не помітили, як пройшов час, а їм треба вже йти. Хлопчик, попрощався з друзями, з дідусем та бабусяю і вони вирушили в дорогу.

Дорогі діточки, раджу вам слухатися в усьому старших, а головню батьків, адже вони нам бажають тільки добра!

ЛОГОГРИФ

По горизонталі і по вертикалі

1. Тендітні рослини.

2. Гілки

3. Рухатися

4. Я... він, вона.

5. Десята буква українського алфавіту.

	1	2	3	4	5
1					
2					
3					
4					
5					

И

Ти

ити

Вити

Квіти

Склав Микола КУРИЛЮК



ЛИСЕНЯ І ЗИМА

Жило в лісі лисенятко,
З ним матуся та ще татко,
Три сестрички і брати, –
Вміли все собі знайти;
Була мова і розмова,
Все від слова і до слова,
І доречна, і розумна,
Мудра та ще многодумна,
Були ради і поради,
Як в ліску добитись влади,
Були гулі і розгулі,
Кукали радо зозулі,
На галявині – косулі, –
Кізоньки собі все – люлі.
Та померкли враз луги,
Все замовкло довкруги,
Знявся вітер з-поза гір, –
Всі сховалися до нір,
А молоде лисеня,
Що не бачило ще сніг,
Рано-вранці, як продніло,
Ступило через поріг,
Озирнулось, здивувалось,
Коли вийшло за поріг,
Що йому за ніч наснилось, –
Дивне сиплеться згори?
Подивилось, розгубилось,

Що за світ став через ніч, –
Носик догори звело
І пресумно дзявкнуло,
Розглядаєсь навсебіч,
Розгубилось, та дарма,



Бо й небес уже нема,
Стрясло сумно головою,
За поріг легко ногою
Ступило, та боязливо,
Що воно оце за диво?
Чом повсюд біле таке, –
І холодне, і вогке?

В лапку взяло отой сніг,
Поклало собі на ніс, –
Ой холодне, аж пече,
Зразу ж з мордочки тече, –
Нехай буде вже оте, –
Воно лапкою змете, –
І змете, змете саме, –
На весь вік вже знатиме,

І побігло за поріг,
Бо вже знає, що то – сніг.
Добре, що тепла нора,
Бо прийшла зимна пора.

Микола КОРСЮК

МОЛИТВА ДО ДИТЯТКА БОЖОГО

Що Тобі подарувати?
Може срібло, може злато?
Смирну, ладан, перли, рожі?
Що Тобі принести, Боже?
Пісню гарну заспівати?
Що Тобі подарувати?
Та не маю срібла-злата –
На скарби я не багата.
На снігу немає квітів.
Пісню скласти – треба вміти.
Серце лиш віддати в силі,
Ти прийми мій дар, Месіє!

Зоряна ЖИВКА

ЗІРКА НЕ ПОГАСЛА

Іще та зірка не погасла
У світі зла, гріха, спокус,
Що освітила людям ясла,
Де був народжений Ісус.
Тоді, покликаний зорею,
Відклавши справи геть усі,
До Сина Божого в Юдею
Ішли зі Сходу мудреці.
Несли багаті подарунки,
А в серці – мрії золоті...
Минуть літа – і порятунку
Усі шукатимуть в Христі.
Тепер Спасителю принести
Спішу хвалу сердечну я,
А він – Розп'ятий і Воскреслий –
Над світлом зіркою сія!

Переклад з російської
Мирoslavi ПРИХОДЬКО

Чому шахи вважаються спортом?

Чому шахи вважаються спортом? Першочерговим призначенням спорту є прояв власного «Я», досягнення вершин і результатів. Передбачено тут фізичний, інтелектуальний розвиток, тренування, самовладання і, звичайно ж, емоційна стійкість.

Шахи були визнані одним з видів спорту більш, ніж в 100 державах, а міжнародним олімпійським комітетом шахи стали визнані офіційним видом спорту в 1999 році. Але й тоді шахи не були включені до програми олімпійських ігор. Даний вид спорту не єдиний, який не потрапив на олімпіаду. Для таких занять проводяться інтелектуальні ігри.

Більшість людей вважають, що спорт обов'язково повинен ґрунтуватися на фізичному розвитку та вдосконаленні. Є думка, що про-



фесійні спортсмени недалеко і дурні. Згідно практиці можна стверджувати зворотнє - максимальних результатів можуть домогтися інтелектуально розвинені особистості. Не кожен вид спорту розрахований на фізичну силу і спритність.

Шахи здатні розвивати творче мислення, інтелект, покращувати пам'ять. Тут важливим є правильне ухвалення рішення, а також відповідь за них. У даному спорті основне місце зай-

має тактичне мислення, яке впливатиме на результат поєдинку.

Крім цього шахіст також повинен володіти хорошою фізичною підготовкою, як це не дивно прозвучить. Фізично нерозвинена і слабка людина не зможе проводити тренування, сидячи за дошкою, на протязі багатьох годин. Ну і останнє – це працездатність, самоорганізація і прагнення.

Адже готуватися до змагань доводиться індивідуально. Отже, психологічний настрій грає важливу роль у подальшій перемозі, особливо, якщо майстерність суперників рівна.

ЛОГІЧНІ ЗАДАЧІ

* Сорок п'ят і сорок п'ят – скільки разом?

Відповідь: 08

* Син мого батька, а не брат мені.

Відповідь: мєс Ё

* Коли небо буває нижчим од землі?

Відповідь: коли відзеркалюється у воді

* Коли трава буває дужчою за дерево?

Відповідь: під час в'її

* Чого немає у вола, а є у коня, корови, кози?

Відповідь: буква К

* Гора й долина, що між ними?

Відповідь: Сполучний

* Що стоїть посеред землі?

Відповідь: Буква М

В ГОСТЯХ У ЧЕРНІВЦЯХ

(майже з щоденника)

Четвер, 14 січня 2016 року.

Ранок-ранісінкий. Дорогою до України тільки сильний мороз, Святий Василій і ми. Ми – це така собі неофіційна делегація українців Румунії, складена з Івана Кідещука, Борислава Петрашука, Миколи Крамаря, Михайла Трайсти та його дружини (тобто моєї) Валентини.

І куди вони так раненько? Таким морозом, а ще й у день Святого Василя? Що хіба в нас Василю кінчилися? – запитаєте ви з великою заздрістю (признайтесь).

Та не кінчилися, є і в нас Василю хоч греблю ними гати, але хіба знайдеш Василя Великого... бо бач, в українському православному



календарі пише чорним по білому, тобто червоним по білому: «Святого Василя Великого», а де нам знайти у нас Василя Великого? Скажіть мені, дорогенькі, а потім питаєте здоровенькі: куди, чого, до кого і навіщо?

А хіба в Україні знайдете Василя Великого – запитаєте ви, знаю добре, що не втримаєтесь.

А ось і моя відповідь для вас: якщо не знайдемо Василя Великого, то знайдемо Довгого, а як він Довгий, то, певна річ, що і Великий! Так, так, ви вгадали йдеться про Василя Манолійовича Довгого, якого можна залюбки назвати Великим, бо він заслужений журналіст України, відомий драматург, голова Чернівецької обласної організації Національної спілки письменників України, голова Чернівецького обласного відділення Товариства «Україна-Румунія» – відомий усьому українському світу і не тільки.

І це ще не все, сьогодні, тобто вчора 13 січня, день народження нашого дорогого, милого, файного друга – українського літературознавця, культуролога, доктора філологічних наук, шефа кафедри української літератури Чернівецького університету ім. Юрія Федьковича, славнозвісного публіциста... так, так, ви знову вгадали, Володимира Антофійчука, який зустрів нас перед маленької, гарненької, кокетної церковці (в якій служить отець Плішка, син покійного композитора Андрія Плішки) по-цімборськи, по-українськи, по-християнськи... пляшкою шампанського.

Наступна зупинка – Готель Буковина. Ні, ні, цього разу ви не вгадали. Ме не будемо поселятися в готелі... Прошу?.. Як чому ми зупинились?.. Що це з вами, хіба ж ви забули, що тут недавно



Михайлові Михайлюку Літературно-мистецьку міжнародну премію Ольги Кобилянської вручили?.. А я намагаюсь у його слід ступити, бо ж недаремно він мене «синком» називає.

Довелось мені не тільки у Михайлюків слід ступити, а навіть сидіти на дивані, на тому ж самому місці, на якому сидів колишній президент Румунії Йон Ілієску, коли був у гостях у Василя Довгого, про це нам розповіла пані Валентина Довга – професор того ж самого Чернівецького університету, в якій теж сьогодні, тобто позавчора, 12 січня, був день народження.

Розлучатись було нелегко, бо коли зайдеш вперше до кімнати, в якій не був ні разу, а тебе радо зустрічають такі файні пані і пан, накритий стіл та шафи переповнені книгами, то відчуваєшся, як в рідному домі. На кілька годин ми були, як казав Іван Кідещук, новорічною родиною Василя Довгого.

Пам'ятна зустріч, але час на місці не стоїть і ми, попрощавшись, пішли відвідати Чернівецький університет. Тут я покидаю жартівливий тон, бо те, що побачив, мене настільки вразило, що просто зівстався без слів.

Після короткої екскурсії по чернівецькому університеті, яку нам влаштував вельмишановний Володимир Антофійчук (ми були на кафедрі літератури, у церкві, в мармуровому, блакитному та червоному залах), ми пішли до Видавництва Букрек, де на нас чекала пані Дарина Максимець з накритим столом.

Ось такі вони наші газди – чернівчани, не встигнеш добридень промимрити, а вони вже тебе за стіл садовлять.

Хай здорові будуть!

Михайло Гафія ТРАЙСТА



Подаємо нову адресу по інтернету нашої редакції:

E-mail: ukrainskyi.visnyk@gmail.com

Застереження

- * За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- * Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- * Надіслані до редакції матеріали не повертаються.
- * Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК

UKRAINSKYI VISNYK

Шеф-редактор

МИХАЙЛО МИХАЙЛЮК

Редактор – Тереза ШЕНДРОУ

Техноредагування і комп'ютерний набір: Тереза ШЕНДРОУ

Редакція: Раду Попеску № 15, Бухарест

Телефони: 0212220755; 0212220737; 0212220748; 0212220724

Друкарня S.C.SMART ORGANIZATION S.R.L., Бухарест, Румунія

Redacția: Radu Popescu Nr. 15, Sector 1, București, România